

NORGES HØYESTERETT

Den 2. desember 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Indreberg, Bergsjø og Steinsvik i

HR-2024-2202-U, (sak nr. 24-184083STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Tore Vikan)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder spørsmål om opprettholdelse av tvungent psykisk helsevern, jf. straffeloven § 65.
- (2) A ble ved Rana tingretts dom 16. november 2017 idømt særreaksjon i form av tvungent psykisk helsevern i medhold av dagjeldende straffeloven § 62 første ledd første punktum. Bakgrunnen var at A i utilregnelig tilstand overtrådte blant annet straffeloven § 252 (grov tvang). Særreaksjonen er senere opprettholdt ved Rana tingretts dom 23. desember 2020, jf. straffeloven § 65.
- (3) Påtalemyndigheten tok 14. desember 2023 ut ny tiltale med påstand om opprettholdelse av tvungent psykisk helsevern, jf. straffeloven § 65 fjerde ledd, jf. § 62.
- (4) Salten og Lofoten tingrett avsa 13. mars 2024 dom med slik domsslutning:

«Tvunget psykisk helsevern, idømt A, født 00.00.1976, ved Rana tingretts dom av 16.11.2017, opprettholdes, jf straffeloven § 65, jf § 62.»
- (5) A anket dommen.
- (6) Hålogaland lagmannsrett avsa 15. oktober 2024 dom med slik domsslutning:

«Anken forkastes.»
- (7) A har anket til Høyesterett. Anken er angitt å gjelde lovanvendelsen og reaksjonsfastsettelsen. Det anføres at overtredelsen av straffeloven § 252 ikke er alvorlig nok til å begrunne fortsatt tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 første ledd. Det er heller ikke nærliggende fare for en ny og alvorlig integritetskrenkelse. Videre påpekes det at i tilfeller der tvungent

psykisk helsevern er idømt etter straffeloven § 62 andre ledd, skal særreaksjonen i henhold til § 65 fjerde ledd opphøre senest tre år etter overføringsdommen.

(8) A har lagt ned slik påstand:

«A frifinnes for krav om forlengelse av psykisk helsevern.»

- (9) *Påtalemyndigheten* har inngitt merknader og slutter seg til tingrettens og lagmannsrettens vurderinger. Overtredelsen av straffeloven § 252 må anses som en alvorlig handling i relasjon til straffeloven § 62 første ledd. Det er nærliggende og alvorlig fare for nye lovbrudd av samme art, og fortsatt tvungent psykisk helsevern er nødvendig for å verne samfunnet. Anken gjelder ikke spørsmål med betydning utenfor den foreliggende saken.
- (10) *Påtalemyndigheten* har ikke lagt ned påstand, men mener at anken ikke bør tillates fremmet.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* viser til at anke til Høyesterett ikke kan fremmes uten samtykke fra ankeutvalget. Utvalget kan bare gi samtykke når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum.
- (12) En anke over dom til Høyesterett kan avgjøres uten ankeforhandling når utvalget enstemmig finner det klart at dommen helt eller delvis bør oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.
- (13) Ankeutvalget finner det klart at dommen bør oppheves.
- (14) Lagmannsretten legger i dommen feilaktig til grunn at A ved Rana tingretts dom 16. november 2017 ble overført til tvungent psykisk helsevern i medhold av straffeloven § 62 første ledd annet punktum, slik den lød på domstidspunktet. Det korrekte er at overføringen skjedde i medhold av § 62 første ledd første punktum.
- (15) Vurderingen av gjentakelsesfaren etter § 65, jf. § 62, er ikke den samme etter de to alternativene, som nå gjenfinnes i § 62 første og andre ledd. Adgangen til å forlenge særreaksjonen er heller ikke den samme, jf. § 65 fjerde ledd. Selv om misforståelsen har ledet til at lagmannsretten har stilt strengere krav til gjentakelsesfare enn om riktig forståelse var lagt til grunn, kan det ikke utelukkes at misforståelsen har påvirket resultatet. Blant annet er vurderingen av om muligheten for tvungent psykisk helsevern etter psykisk helsevernloven kapittel 3 vil være et tilstrekkelig alternativ til opprettholdelse av særreaksjonen, tatt med uriktig utgangspunkt.
- (16) Dommen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens dom oppheves.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)